

Eén online loket voor mentale gezondheid bij COVID-19 op website RIVM

ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum/ ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises

Half mei wordt het Informatie – en Verwijscentrum COVID-19 (IVC COVID-19) geïntroduceerd. Dit is een samenwerking tussen RIVM en ARQ in opdracht van het Ministerie van VWS. Hieronder staat algemene informatie voor vragen vanuit de media, maar ook als uitgangspunt voor de aanstaande Kamerbrief.

Voor media contacten stelt ARQ de volgende taakverdeling voor:

- RIVM is eigenaar van de website en kan voorzien in algemene informatie over
 - waarom een één loketfunctie voor mentale gezondheid belangrijk is bij rampen en crises.
 - Ook kan het RIVM uitleggen waar de verschillen zitten tussen diverse bestaande informatiebronnen, oa van de Rijksoverheid, en het Informatie- en Verwijscentrum COVID-19
- ARQ is specialist op het gebied van psychotrauma en heeft door de jaren heen veel ervaring op gedaan met rampen, crises en maatschappelijke onrust. ARQ kan via persvoorlichter Kirsten Ruter (10)(2e) daarom goed vragen beantwoorden over
 - ervaringen bij eerdere rampen en crises en de vergelijking trekken met mentale gezondheid bij die andere rampen
 - ingaan op wat voor een soort vragen er over mentale gezondheid en psychosociale ondersteuning er leven in de maatschappij
 - wat we adviseren aan mensen die mentaal in de problemen raken in deze coronacrisis
 - uitleg geven over de content van het IVC COVID-19 en de toekomstige uitbreidingen van de informatie en hulpverlening via het IVC

Kernboodschap

De gevolgen van de coronacrisis zijn voelbaar voor ons allemaal: emotioneel en mentaal eist de uitbraak van het coronavirus zijn tol. We moeten volhouden, willen een terugkeer naar normaal maar of en wanneer dit kan is onzeker. Voor alle Nederlanders is deze periode emotioneel zwaar. Daarom voorziet ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises in opdracht van het Ministerie van VWS en in samenwerking met het RIVM één online loket gericht op het bevorderen van de mentale gezondheid: het Informatie- en Verwijscentrum COVID-19. Het IVC is er voor alle Nederlanders en richt zich specifiek op kwetsbare groepen – zoals mensen die hun inkomen zien teruglopen of verdwijnen, mensen die het coronavirus hebben gehad of mensen die rouwen om iemand die overleden is aan het virus – en hulpverleners

Wat is een informatie en Verwijscentrum?

Een IVC is een digitaal loket waar informatie en diensten voor getroffen en bij elkaar wordt gebracht. Hier kunnen burgers en professionals terecht voor betrouwbare informatie en diensten voor het omgaan met de gevolgen van de coronacrisis.¹ De parlementaire enquêtecommissie Vliegcramp Bijlmermeer schrijft in haar rapport als aanbeveling: "Breng de brede diversiteit aan informatie en diensten voor getroffen met allerlei vragen en problemen in de nasleep van een ramp zoveel mogelijk samen op één punt." Bij latere rampen, zoals de Vuurwerkramp in Enschede, de Cafébrand in Volendam, de vliegcramp in Tripoli en de vliegcramp met vlucht MH17, is de waarde van de één-loket-gedachte steeds bevestigd.

De opzet van het IVC

Op de landingspagina kunnen bezoekers doorklikken vanuit 3 aanleidingen:

1. Ik heb COVID-19 (gehad) / Patiënten
2. Ik zorg voor patiënten met Corona / Zorgprofessionals
3. Ik maak me zorgen / Algemeen Publiek

Op het IVC komen in beginsel de volgende thema's aan bod:

- Stress, angst en eenzaamheid
- Rouw
- Naasten
- Jeugd en Gezin
- Werk(loos)
- Ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid
- Psychische problemen of verslaving

Op basis van de actuele behoefte per fase worden inhoud en vorm van het IVC geactualiseerd.

Waarom nu?

- Uit recent onderzoek van MIND en het Trimbos instituut blijkt dat de psychische klachten bij mensen met ernstige psychiatrische problemen sinds de Coronacrisis zijn toegenomen. Dat maakt het belangrijk om juist nu ervoor te zorgen dat kwetsbare doelgroepen goed geholpen worden.
- De maatschappelijke gevolgen en de brede impact van de wereldwijde coronacrisis vertonen grote gelijkenis met deze en andere rampen. Juist nu de eerste piek van uitbraak van het coronavirus achter ons ligt, wordt zichtbaar hoe groot de impact op mensen individueel en de maatschappij als geheel is. De gezondheidsgevolgen zijn groot, mensen verliezen dierbaren, raken geïsoleerd, zien hun baan en bedrijf in gevaar komen. Zorgverleners werken onder grote druk met gebrekkige beschermingsmiddelen.

¹ zie ook de *Multidisciplinaire richtlijn psychosociale hulp bij rampen en crises*, 2014: p.42-43

- Er zijn tientallen goedbedoelde initiatieven (hulplijnen, contactpunten etc.) waardoor voor sommigen onoverzichtelijk is waar zij terecht kunnen voor mentale ondersteuning. Het IVC is bedoeld om adequaat te kunnen verwijzen naar juiste zorg waar mensen behoefte aan hebben.

Voor wie?

Het Informatie- en Verwijscentrum COVID-19 is er voor ons allemaal, maar specifiek voor diegene waarvoor de gevolgen van het coronavirus een zware emotionele belasting vormt. Denk hierbij aan mensen die zelf de het virus onder de leden hebben gehad, zorgverleners en mensen die in een kwetsbare positie zitten. Wij bieden één loket waar mensen in Nederland betrouwbare informatie kunnen vinden over mentale gezondheid tijdens het coronavirus. Ook verwijzen naar de juiste hulp-, zorg- en dienstverleners zodat iedereen makkelijk de weg weet te vinden naar de juiste hulp.

Waar vind ik het Informatie- en Verwijscentrum COVID-19?

Het loket vindt u op de website van het RIVM, rvm.nl/ivccorona

Voor hoe lang?

De gevolgen van het virus zullen nog een behoorlijke tijd door ons gevoeld worden. Daarom is het Informatie- en Verwijscentrum COVID-19 voor tenminste twee jaar actief. Op basis van de actuele behoefte in de nasleep van de crisis passen we de inhoud en vorm aan.

Wat is het verschil met andere informatiebronnen/punten die al bestaan?

Het IVC COVID-19 is een verzamelpunt van betrouwbare informatie en verwijzingen voor de mentale gezondheid van de kwetsbaarste groepen, denk aan mensen die het virus gehad hebben, iemand hebben verloren aan het virus, zorgverleners of bv mensen die stress ervaren door hun economische situatie dankzij het coronavirus. Andere informatiepunten richten zich voornamelijk op informatie voor één of enkele doelgroepen en de kwaliteit van informatie is vaak niet vast te stellen.

De opzet en inhoud van het IVC COVID-19 is mede gebaseerd op de ervaring bij eerdere rampen en crises in Nederland, zoals de Bijlmerramp, de vuurwerkramp in Enschede, de brand in Volendam en recenter de vliegtuigramp met de MH-17.

Binnen het IVC werken we samen met verschillende hulpverleningsorganisaties.

Is er alleen statische content of kunnen mensen ook 'in gesprek' door middel van chatfunctie, vragenformulieren etc.?

Op dit moment is er alleen statische informatie. De content wordt elke week aangevuld op basis van de behoefte die we signaleren bij de verschillende doelgroepen. Bij een vorig IVC was er bijvoorbeeld behoefte aan contact tussen lotgenoten. Dat zou op langere termijn, net als een chatfunctie of een besloten gedeelte voor een specifieke doelgroep, ook tot de opties van uitbreiding behoren. Het IVC blijft minimaal 2 jaar in de lucht dus er is volop ruimte voor uitbreiding.

Wat voor soort klachten kunnen mensen hebben nav het coronavirus?

We zien tot nu toe dat mensen veel stress ervaren, privé of zakelijk. Ook zijn er mensen die rouwen om het verlies van een dierbare waarbij het afscheid anders is verlopen dan gehoopt. Veel zorgprofessionals werken onder zware druk werken in verpleegtehuizen of in ziekenhuizen. Daar is al veel materiaal voor beschikbaar op bijvoorbeeld impact.arq.org/covid-19

Mensen kunnen verschillende emoties en reacties ervaren ten gevolge van de coronacrisis. Zoals:

- Je zorgen maken, bijvoorbeeld over je eigen fysieke gesteldheid, mogelijke besmetting van anderen (gezinsleden), het werk, zaken die geregeld moeten worden.
- Je boos of angstig voelen omdat je eigen vrijheid beperkt is.
- Je eenzaam en afgezonderd voelen door het geringe contact met anderen. Of je gekwetst voelen doordat anderen oordelen over jouw situatie.
- Je makkelijk geïrriteerd voelen of prikkelbaar zijn.
- Gevoelens van onrust en machteloosheid ervaren, of een gebrek aan controle.
- Je verbeelden dat het slechtste scenario (doemscenario) uit zal komen wat maakt dat je je angstig, bedroefd, vreemd, of rusteloos kunt voelen.
- Je schuldig voelen over je eigen gedrag of doen en laten, wat de infectie misschien kan hebben veroorzaakt bij jou (en anderen).
- Alerter zijn dan anders of je onveilig voelen.

Mentale problemen kunnen groter worden naarmate een ramp of crisis langer duurt. Daarvoor is het IVC een goed loket omdat je brede informatie kan krijgen over je mentale gezondheid en waar nodig kan worden verwezen naar relevante hulp- of dienstverlening.

Wie of wat is en doet ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises?

ARQ Kenniscentrum Impact van Rampen en Crises is onderdeel van ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. Impact biedt advies en ondersteuning aan organisaties en overheden over psychosociale zorg en veiligheid bij rampen, crises, of andere schokkende gebeurtenissen. ARQ is op verzoek van overheden onder andere betrokken geweest bij de (na)zorg van alle nationale rampen zoals de Bijlmerramp (1992), de vuurwerkramp in Enschede (2000), de cafébrand in Volendam (2001) en meer recent de ramp met MH17 (2014).

Wat is de rol van het RIVM?

Het RIVM ondersteunt GGD'en, GHOR en overheden bij rampen en ongevallen en adviseert hen over gezondheidsonderzoek en psychosociale hulpverlening tijdens en na rampen. Hiervoor werkt het RIVM samen met partners zoals het NIVEL en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum